پیشینه

شوراهای شهر در قانون

■ **شرق:** بنابر قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، شورا یکی از ارکان نظام است و یکی از ویژگی‌های خاص شهرداری‌ها، حضور شورای شهر با این امکانات در کنار شهرداری‌هاست. تاکید قانون به شکلی است که از آن اجبار به وجود شورای شهر را می‌توان یافت. هر چند وزارت کشور در زمانی که شورای شهر وجود ندارد به قائم‌مقامی از آن مسوولیت‌دار وظایف است اما بنابر تاکیدات و فهم از اصل ۱۰۳ قانون اساسی، ماده ۴۱ و دستور ماده ۴۲ و ۴۳ و ۴۴ همان قانون، نوعی مخالفت با دایمی بودن قائم مقامی وزارت کشور را می‌توان یافت.

شورای شهر به عنوان نهاد تصمیم‌گیر

براساس مفاد قانون شهرداری و نیز قانون تشکیلات شورای اسلامی کشوری، این نهاد یک مرجع تصمیم‌گیری و نظارتی است و در این مورد دارای اختیارات وسیعی است. برخی از وظایف شورای شهر، واجد جنبه‌های وضع مقررات است. برخی دیگر از وظایف آن، جنبه نظارتی و مراقبتی دارد.

مراجع ابطال تصمیمات شورای شهر

بر اساس ماده ۴۸ قانون شهرداری‌ها چنانچه استانداری یا فرمانداری یا بخشداری نسبت به مصوبات مجلس اعتراض داشته باشد باید ظرف یک هفته از تاریخ اطلاع، نظر خود را به انجمن اظهار و تقاضای تجدیدنظر ارایه کند در صورتی که باز هم معترض ماند، معترض می‌تواند به انجمن ایالتی یا ولایتی یا وزارت کشور اعتراض خود را ظرف ۱۵ روز ارایه دهد. این نظر پس از ابلاغ نهایی است. یک سال از انتخابات ریاست‌جمهوری دور هفتم و ریاست محمد خاتمی بر دولت نمی‌گذشت که انتخابات شوراهای شهر برگزار شد و قانون شوراها در عمل اجرایی شد؛ قانونی که هم در تهران و هم در شهرستان‌ها به نفع اصلاح‌طلبان بود و شورای شهر را در اختیار دوم خردادی‌ها قرار داد. در شورای شهر اول تهران، عبدلله نوری، سعید حجاریان، امیرحسین عابدینی، محمود علیزاده طباطبایی، ابراهیم اصغرزاده، محمد عطریانفر، محمدحسین درودیان، عباس دوزدوزانی، غلامرضا فروزش، محمدحسین حقیقی، احمد حکیمی‌پور، فاطمه جلایی‌پور، رحمت‌الله خسروی، مرتضی لطفی، منصور رضوی و صدیقه وسمقی اعضای شورای اصلاح‌طلب اول را تشکیل دادند. شورایی که همزمان بود با دوره شهرداری مرتضی الویری و محمدحسن ملک‌مدنی در تهران اما با پایان کار شورای شهر اول، تحریم انتخابات و اتفاقاتی که در آن روزها افتاد، با وجود تایید صلاحیت حتی ملی مذهبی‌ها برای حضور در انتخابات شورای شهر، اکثریت اصولگراها بر شورای شهر دوم حاکم شدند و نتیجه این اکثریت هم، شهرداری اصولگرایی به نام محمود احمدی‌نژاد در تهران بود. مهدی چمران، خسرو دانشجو، حسن بیادی، حبیب کاشانی، رسول خادم، منظر خیر حبیب‌اللهی، محمود خسروی‌وفا، مهنوش معتمدی‌آذر، حمزه شکیب، نادر شریعتمداری، عباس شیبانی، نسرین سلطانخواه، امیررضا واعظی آشتیانی، مسعود زریبافان و حسن زیاری اعضای یکپارچه اصولگرای شورای شهر دوم را تشکیل می‌دادند که برخی از آنها در شورای شهر بعدی هم حضور داشتند. اما شوراهای شهر به عنوان نهادی مدنی چه اختیاراتی دارند؟ قانون این اختیارات را به طور دقیق مشخص کرده است. انتخاب شهردار برای مدت چهار سال، بررسی و شناخت کمبودها، نیازها و نارسایی‌های اجتماعی، فرهنگی، آموزشی، بهداشتی، اقتصادی و رفاهی شهر و تهیه طرح‌ها و پیشنهادهای اصلاحی و راه‌حل‌های کاربردی در این زمینه‌ها جهت برنامه‌ریزی و ارایه آن به مقامات مسوول، نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورا و طرح‌های مصوب در امور شهرداری و سایر سازمان‌های خدماتی، همکاری با مسوولان اجرایی و نهادها و سازمان‌های مملکتی در زمینه‌های مختلف اجتماعی، فرهنگی، آموزشی، اقتصادی و عمرانی بنابر درخواست آنان، برنامه‌ریزی در خصوص مشارکت مردم در انجام خدمات اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، فرهنگی، آموزشی و سایر امور رفاهی با موافقت دستگاه‌ها، تشویق و ترغیب مردم درخصوص گسترش مراکز تفریحی، ورزشی و فرهنگی با هماهنگی دستگاه‌های ذی‌ربط، نظارت بر حسن اداره و حفظ سرمایه و دارایی‌های نقدی، جنسی و اموال منقول و غیرمنقول شهرداری و همچنین نظارت بر حساب درآمد و هزینه آنها به گونه‌ای که مخل جریان عادی امور شهرداری نباشد، تصویب آیین‌نامه‌های پیشنهادی شهرداری پس از رسیدگی به آنها با رعایت دستورالعمل‌های وزارت کشور، تایید صورت جامع درآمد و هزینه شهرداری که هر شش ماه یک‌بار توسط شهرداری تهیه می‌شود و انتشار آن برای اطلاع عموم و ارسال نسخه‌ای از آن به وزارت کشور، تصویب بودجه، اصلاح و متمم بودجه و تفریغ بودجه سالانه شهرداری، موسسات و شرکت‌های وابسته به شهرداری با رعایت آیین‌نامه مالی شهرداری‌ها و همچنین تصویب بودجه شورای شهر، تصویب معاملات و نظارت بر آنها اعم از خرید، فروش، مقاطعه، اجاره و استیجاره که به نام شهر و شهرداری صورت می‌پذیرد با در نظر گرفتن صرفه و صلاح و با رعایت مقررات آیین‌نامه مالی و معاملات شهرداری، تصویب اساسنامه موسسات و شرکت‌های وابسته به شهرداری با تایید و موافقت وزارت کشور، تصویب لوایح برقراری یا لغو عوارض شهر و همچنین تغییر نوع و میزان آن با در نظر گرفتن سیاست عمومی دولت که از سوی وزارت کشور اعلام می‌شود، نظارت بر حسن جریان دعاوی مربوط به شهرداری، نظارت بر امور بهداشت حوزه شهر، نظارت بر اجرای طرح‌های مربوط به ایجاد و توسعه معابر، خیابان‌ها، میادین و فضاهای سبز و تاسیسات عمومی شهر بر طبق مقررات موضوعه، تصویب نامگذاری معابر، میادین، خیابان‌ها، کوچه و کوی در حوزه شهری و همچنین تغییر نام آنها، تصویب نرخ کرایه وسایل نقلیه درون شهری، طرح سوال از شخص شهردار و حتی استیضاح او و... بخشی از وظایف شوراهای اسلامی شهر هستند.

نگاهی به سوگیری‌های جناحی اعضای شورای شهر

همه این ۱۵ نفر

مهران فرجی

چهار سال کمی بیشتر، از شروع به کار شورای سوم می‌گذرد. شورایی که شاید بتوانیم در نگاهی کلی بگوییم، جنجال‌های کمتری نسبت به شوراهای اول و دوم داشته است. هرچند که سخنگوی شورا همواره سعی می‌کند، بگوید شورای سوم ترکیبی از تفکرات و جناح‌های مختلف است، اما نگاهی به عملکرد اعضای این شورا سخنان سخنگو را تایید نمی‌کند. در پیش بودن انتخابات مجلس هم باعث شده تا برخی اعضای شورا تکاپوی بیشتری نسبت به قبل داشته باشند. از ۱۵ عضو شورای شهر تهران، سه عضو آن اصلاح‌طلب هستند. هادی ساعی هم که آرای اصلاح‌طلبان را در شورا گرفت و با عنوان ائتلاف اصلاح‌طلبان وارد شورا شد، حضور یا غیبتش تفاوت چندانی در روند مصوبات و تصمیم‌گیری‌های شورا ندارد. عضو هیات رییسه شورا همان‌طور که از اول هم همه می‌گفتند، بیشتر به دلیل عضویتش در تیم ملی تکواندو توانست، رأی بیاورد. لمس حضور ساعی در شورا مربوط به قهرمانی در المپیک چین بود که از سوی اعضای شورای شهر تقدیر شد.

در واقع شورای شهر به دو طیف حامیان شهرداری و مخالفان شهرداری تقسیم می‌شود و در این بین، سه عضو اصلاح‌طلب هم که موضعی خنثی و گاه انتقادی به شهرداری دارند گاهی مباحثی را مطرح می‌کنند.

موافقان شهردار؛ مخالفان شهردار

هرچند که رییس شورای شهر چندین بار نقطه قوت شورای سوم را دوری از جناح‌بندی‌های سیاسی دانسته است، اما گرایش سیاسی اعضا و موضع‌شان در قبال شهرداری، این گرایش‌ها را به وضوح نشان می‌دهد. حامیان محمود احمدی‌نژاد در شورا، سرسخت‌ترین منتقدان قالیباف هستند؛ همان‌طور که خارج از شورا هم دولت و شهرداری چالش‌هایی دارند. چه کسانی در شورای شهر منتقدان سرسخت قالیباف هستند؟ پروین احمدی‌نژاد، خسرو دانشجو، سخنگوی شورا، حسن بیادی، نایب‌رییس شورای شهر و دبیرکل آبادگران جوان، رسول خادم، رییس کمیسیون برنامه و بودجه شورا، حبیب کاشانی، مدیرعامل سابق باشگاه پرسپولیس، حمزه شکیب رییس کمیسیون عمران شورا و گاهی هم مهدی چمران، رییس شورای شهر که البته سعی می‌کند وجهه بی‌طرف خود را به عنوان رییس شورا حفظ کند.

در این بین برخی اعضا انتقادهای بیشتری را به شورا می‌کنند. حسن بیادی. در انتخاب ریاست‌جمهوری سال ۸۴ نقش عمده‌ای در پیروزی محمود احمدی‌نژاد داشت، در انتخابات ریاست‌جمهوری سال قبل البته از احمدی‌نژاد حمایت نکرد؛ اما این تاثیری بر رویکرد انتقادی‌اش به قالیباف نداشت. او در ۱۰ جلسه علنی اخیر شورا به جز یک جلسه به شهرداری تذکر داد و انتقاد کرد. او برای انتخابات مجلس تصمیماتی برای کاندیداتوری از کرج دارد و البته مدعی است که اظهاراتش انتخاباتی نیست: «اظهارات ما را انتخاباتی تلقی می‌کنند. ما در کشور سالی یک‌بار انتخابات داریم پس نباید اعتراض‌هایمان را به انتخابات ربط بدهند.»

مجموعه سخنان او در جلسات شورا بر انتقاد از شهرداری متمرکز بوده است. شهرداری توجیه نکند و مشکل را برطرف کند، اجرا نشدن طرح تفصیلی موجب تشنج می‌شود، شهرداری پاسخگو باشد و... اینها تیتر آخرین اظهارات بیادی در جلسات اخیر شورای شهر بود.

رسول خادم، دیگر منتقد سرسخت شورای شهر است. او که برای انتخاب شهردار تهران کاندیدا شده بود، در مرحله اول با فاصله کمی با قالیباف از رسیدن به پست شهرداری بازماند. شرایطی که در شورا برای انتخاب شهردار پیش آمد و رقابت نزدیک خادم با قالیباف، او را به شدت غافلگیر کرد. همین انتخاب نشدن خادم بود که او را از همان زمان منتقد اصلی شهردار کرد. البته انتقادات رییس کمیسیون برنامه و بودجه و خزانه‌دار شورا، برخلاف انتقادات، برخی اعضای دیگر کارشناسانه‌تر است. او خودش را با توجه به رقابت نزدیکش با قالیباف برای شهرداری، در جایگاه بالایی می‌داند و با اعتماد به نفس زیادی عملکرد شهرداری را زیر سوال می‌برد.

خسرو دانشجو، سخنگوی شورای شهر. او هم در تمام جلسات اخیر شورای شهر نطقی انتقادی داشته است. اعتراض به تغییر مدام ذی حسابان شهرداری، اعتراض به اعلام نشدن بهای تمام شده تونل توحید، تهدید شهردار به اقدامی فراتر از طرح سوال، درخواست از مدیران شهرداری برای بالا بردن آستانه تحمل و... نمونه‌هایی از سخنان دانشجو در صحن شوراست. او در سمت سخنگو و در جمع خبرنگاران هم سعی نمی‌کند، رویکرد بی‌طرفانه‌ای داشته باشد.

البته بسیاری از موضوعاتی که در شورا مطرح می‌شود بعد از مدتی و با خوابیدن جنجال‌ها، به فراموشی سپرده می‌شود. موضوع استفاده از ظرفیت طرح سوال از شهرداری، انحلال سازمان نوسازی شهرداری، فروش تراکم مازاد از سوی شهرداری و... موضوعاتی بوده که از سوی سخنگو و برخی اعضای شورای شهر جنجال‌های رسانه‌ای زیادی برایشان به پا شده اما کیست که نداند همه این مباحث با گذشت زمان و طرح موضوعات جدیدتر به فراموشی سپرده می‌شود و وقتی خبرنگاری از آن موضوعات فراموش شده سوال می‌پرسد، تازه یاد برخی اعضا می‌افتد که موضوعی است که مدتی قبل مطرح شده است.

پروین احمدی‌نژاد. بسیاری از انتقادات او هم مسایل جزیی شهری را شامل می‌شود. احمدی‌نژاد، همسایه معصومه آباد در صحن شورا، گرچه سابقه هیچ‌گونه فعالیت فرهنگی و سیاسی نداشته اما با گذشت حدود ۱۸ ماه از شروع به کار شورای سوم، شروع به صحبت در شورا کرد. وی البته پیش از این هم برای شورای اول و دوم و مجلس هفتم کاندیدا شده بود اما در هیچ‌کدام موفق نبوده است. مهم‌ترین سابقه او پیش از عضویت در شورای شهر معاونت مرکز مشارکت امور زنان نهاد ریاست‌جمهوری در دوره ریاست‌جمهوری نهم بوده است. انتصابی که انتقادهای تندی را به دلیل انتصابات فامیلی به سوی محمود احمدی‌نژاد جلب کرد. او برگ برنده طرفداران دولت در انتخابات شورای سوم بود و در آخرین لحظات در صدر فهرست حامیان دولت قرار گرفت.

آلودگی هوا در مترو، داشتن نزدیک به صد مجله بدون مجوز زیر نظر مجموعه همشهری، بالا بودن قیمت همه قبرهای بهشت زهرا (س) و... بخشی از مجموعه اظهارات پروین احمدی‌نژاد است و حبیب کاشانی مدیرعامل سابق باشگاه پرسپولیس، هم از کم حرف‌های شورای شهر است. گرچه از سوی اصولگرایان و حامیان احمدی‌نژاد پا به شورای شهر گذاشت، اما کمتر در صحن شورا وارد بحث و مجادله شد. بیشترین حضور او در شورا مربوط به کل کل‌های ورزشی‌اش با چمران و برخی دیگر از اعضای شورای شهر بر سر پرسپولیس و استقلال بود. حبیب کاشانی البته وقتی دهان به سخن باز می‌کند، گاهی حرف‌های مهمی هم می‌زند. هزینه بالای جشن‌های اعیاد شعبانیه که از سوی شهرداری برگزار شد و واکنش این عضو شورا که آرای مساجد و هیات‌های مذهبی به ویژه غرب تهران را از آن خود کرده بود، به همراه داشت. او از هزینه‌های میلیاردی برای این مراسم سخن گفت و از مسجدگریزی مردم به دلیل برپایی این مراسم ابراز نگرانی کرد. البته وقتی که معاون فرهنگی شهرداری در شورا حاضر شد و درباره هزینه این مراسم توضیح داد باز هم کاشانی ساکت‌ترین عضو شورا بود و از سخنان دو هفته قبل خودش هیچ دفاعی نکرد. او البته چیزی نمانده بود که به دلیل حضور در هیات دولت از شورای شهر خداحافظی کند و به عنوان وزیر ورزش از سوی دولت به مجلس معرفی شود اما در نهایت چنین اتفاقی نیفتاد و کاشانی به کارش در شورا ادامه داد.

حمزه شکیب، رییس کمیسیون توسعه و عمران شورای شهر هم از منتقدان پر و پا قرص شهرداری است. او در انتخابات شورای شهر سوم هم در فهرست اصولگرایان اصلاح‌طلب بود که مرتضی طلایی حامی قالیباف را به شورا آورد و هم در لیست رایحه خوش‌خدمت که منتقدان شهرداری و حامیان دولت بودند. او به همراه رسول خادم، تقریبا در بیشتر جلسات شورا حضور فعال دارد. او ارتباطهایی با شهرداری تهران دارد که باعث می‌شود انتقادهایش را نرم‌تر و البته کارشناسانه‌تر مطرح کند. البته او طراح سوال از قالیباف است که به گفته سخنگوی شورای‌شهر پس از هشت سال صورت می‌گیرد. سوال درباره فروش مازاد تراکم از سوی شهرداری موضوعی بود که باعث شد شکیب بخواهد از ظرفیت سوال از شهردار برای توضیح در این‌باره استفاده کند. البته طرح سوال به دلیل وجود مشکلاتی از دستور شورا خارج شد. چراکه با لابی‌های دبیر و طلایی در هیات رییسه، اعلام شد که عضو شورا ابتدا باید تذکر کتبی بدهد و در صورتی که به تذکر کتبی پاسخی داده نشد، از ظرفیت سوال استفاده شود. این روند البته دیگر ادامه پیدا نکرد و طرح سوال از شهردار با وجود گذشت نزدیک به ۲۰ روز از تذکر کتبی، گویا به جمع فراموش شده‌های شورای‌شهر پیوست.

یکی از اعضای شورای‌شهر درباره رویکرد برخی اعضای شورا، علیرضا دبیر را نماینده تمام و کمال شهرداری در شورا می‌داند و برخی اعضای دیگر را منتقدان همیشگی شهردار و به نوعی نماینده دولت در شورای شهر. دبیر که به واسطه عضویتش در تیم ملی کشتی توانست در انتخابات شورا در فهرست اصولگرایان اصلاح‌طلب (حامی محمدباقر قالیباف) پیروز شود به عنوان هفتمین نماینده، دبیر و عضو هیات رییسه شورای‌شهر شد. در جلسات شورا جز در مواردی که اعضا قصد زیر سوال بردن عملکرد شهرداری و تصویب طرحی علیه مدیریت شهری را دارند، واکنش چندانی به مصوبات دیگر ندارد. مشاور قالیباف سعی هم نمی‌کند که طرفداری‌اش از شهردار را کتمان کند. او در پرونده انحلال سازمان نوسازی و برکناری رییس این سازمان بارها از اعضای شورا خواست که با تفکر و زمان بیشتر موضوع را بررسی کنند. دست چپ چمران در شورای شهر در هیچ‌یک از مباحث مربوط به انتقاد از شهرداری حضور ندارد و گفته می‌شود که خروج موضوع طرح سوال از قالیباف از دستور شورا نیز به واسطه رایزنی‌های او در هیات رییسه بوده است.

هرچند که رییس شورای شهر چندین‌بار نقطه قوت شورای سوم را دوری از جناح‌بندی‌های سیاسی دانسته است، اما گرایش سیاسی اعضا و موضع‌شان در قبال شهرداری، این گرایش‌ها را به وضوح نشان می‌دهد. حامیان محمود احمدی‌نژاد در شورا، سرسخت‌ترین منتقدان قالیباف هستند؛ همان‌طور که خارج از شورا هم دولت و شهرداری اختلافات زیادی دارند. چه کسانی در شورای شهر منتقدان سرسخت قالیباف هستند؟

وقتی می‌خواهم به شورا بیایم، غصه‌ام می‌گیرد

مرتضی طلایی هم البته دبیر را در این حمایت از شهرداری حمایت می‌کند. طلایی تنها عضو شوراست که پس از پایان جلسات نه به طبقات بالای ساختمان سفیدرنگ شورا که به زیرزمین آن می‌رود تا از طریق پارکینگ به اتاقش در طبقه ششم ساختمان شهرداری مرکز برسد. او خسته است. وقتی از او درخواست گفت‌وگو می‌شود، پاسخش این است: خسته‌ام. فرمانده سابق پلیس تهران از بی‌نظمی در شورا و برخی جهت‌گیری‌ها گلایه دارد و دلیل بی‌نظمی در شهرداری را شورای شهر می‌داند. شورایی که برخی مباحث در آن کارشناسی شده نیست. او می‌گوید، دیگر انگیزه و انرژی ندارد و اصلا دلش نمی‌خواهد به شورا بیاید: «روزهایی که می‌خواهم به شورا بیایم، غصه‌ام می‌گیرد» طلایی که در لیست اصولگرایان اصلاح‌طلب به شورا آمده بود، حمایت‌هایی از احمدی‌نژاد در انتخابات سال ۸۸ کرد که این حمایت‌ها چندان برای قالیباف خوشایند نبود، اما به هر روی، طلایی هرگز در شورای شهر، کنار حامیان دولت و منتقدان شهرداری قرار نگرفت. طلایی قصد دارد در انتخابات مجلس نهم از اصفهان کاندیدا شود تا هم نیازی به استعفا از شورای شهر نداشته باشد و هم از زادگاه خود به مجلس راه یابد. او در انتخابات مجلس هم به احتمال زیاد در تیم محمدباقر قالیباف خواهد بود. فرمانده سابق سپاه پاسداران کاشان و آغازگر طرح‌های امنیت اجتماعی دیگر انگیزه آن سال‌ها را ندارد. او از طرح امنیت اجتماعی و برخورد انتظامی با برخی ناهنجاری‌ها انتقاد می‌کند. او که در جلسات شورای شهر صندلی‌ای کنار عباس شیبانی است گاهی تحت تاثیر همسایه‌اش قرار می‌گیرد. رییس کمیسیون فرهنگی شورا همچنان دوست دارد سردار خطاب شود. او درباره عملکرد خودش در شورا این‌گونه می‌گوید: من از خودم انتظار دارم که در خدمت مردم باشم. این انتظار در شورای شهر برآورده نشده و به همین دلیل از خودم و محیطی که در آن هستم راضی نیستم. مشاور قالیباف، عملکرد شهرداری را همواره مثبت ارزیابی کرده و دیده نشده که در جلسات شورای شهر انتقادی را به مجموعه شهرداری وارد کند. عباس شیبانی عضو اصولگرای شورای شهر هم تنها عضو شورای شهر است که تقریبا هرگز کسی ندیده که در شورای شهر حرف بزند. یکی، دو بار تذکرهایی داده که البته ارتباطی به مدیریت شهری نداشته است، مثل گلایه از گذاشتن بار زیاد روی موتوسیکلت! معصومه آباد نیز دیگر عضو اصولگرای شورای شهر است که در انتخابات شورای شهر در فهرست اصولگرایان حضور داشت. او هم در بیشتر جلسات شورای شهر جز جلساتی که طرح نامگذاری معابر مطرح می‌شود، صحبت خاصی نمی‌کند. او رییس کمیته نامگذاری معابر شورای‌شهر است.

اما سوی دیگر ماجرا نمایندگان اصلاح‌طلب شورا هستند. معصومه ابتکار، رییس سابق سازمان حفاظت محیط‌زیست در دولت اصلاحات، احمد مسجدجامعی، وزیر اسبق فرهنگ و ارشاد اسلامی و محمدعلی نجفی، رییس سازمان برنامه و بودجه دولت خاتمی. در بین این سه عضو شورای‌شهر که به شورا وزن بیشتری داده‌اند تا شورای سوم از حالت کلکسیون چهره‌هایی همچون دبیر، ساعی، طلایی و خادم که تنها به دلیل مشهور بودنشان به شورا آمده‌اند، اندکی خارج شود، معصومه ابتکار، رییس کمیته محیط زیست شورای شهر ترجیح می‌دهد که اظهاراتش را بیشتر بر مسایل زیست‌محیطی و موضوعات اجتماعی متمرکز کند. او کمتر وارد موضوعات صرف مدیریت شهری می‌شود. مباحثی که مطرح می‌کند نیز تنها مسایل شهری نیست و تریبون شورا را جای مناسبی برای طرح موضوعات مختلف می‌داند. او معتقد است، شورای شهر این ظرفیت را دارد که مسایل مختلف و مشکلات مردم از اخراج دانشجویان منتقد از دانشگاه گرفته تا برخی مسایل دیگر که همه به نوعی مربوط به شهر می‌شوند، در آن مطرح شود.

او معتقد است که شورای سوم با وجود برخی جناح‌بندی‌ها و سوگیری‌های غیرشهری، در جایگاه حسابرسی عملکرد مالی شهرداری خوب عمل کرده است، اما شورای شهر باید عملکرد مالی شهرداران دوره‌های قبل را هم مورد بررسی قرار دهد. به گفته ابتکار، موضوع مفقود شدن ۳۰۰میلیارد تومان در دوره شهردار سابق قابلیت طرح در صحن علنی شورای سوم را دارد. احمد مسجدجامعی هم بیشتر سعی می‌کند که به موضوعات فرهنگی بپردازد و شورایاری‌های محلات را ساماندهی کند.

عضو کمیسیون فرهنگی و رییس ستاد شورایاری‌ها طرح حضور اعضای شورایاری‌های مناطق در شورای شهر را مطرح کرد. او انتقاداتش از دولت در رابطه با میراث فرهنگی را از تریبون شورا مطرح می‌کند و انتقاداتش از شهرداری هم البته با جدیت و تندی انتقادات بیادی و دانشجو نیست. او گرچه خودش را دوم خردادی می‌داند اما می‌گوید نوع اصلاح‌طلبی من با اصلاح‌طلبی برخی فرق دارد. از همین‌روست که در جلسات شورا انتقاداتش هم از دولت و هم از شهرداری کمی محافظه‌کارانه‌تر است. محمدعلی نجفی، از موسسان حزب کارگزاران سازندگی هم از باسوادهای شورای شهر است که تحصیلات تکمیلی‌اش را در رشته ریاضی نه در دوره‌ای که مسوولیت داشت بلکه در سال‌های گذشته به پایان رسانده و حالا عضو هیات علمی دانشکده ریاضی دانشگاه صنعتی شریف است.

رییس سازمان برنامه و بودجه دولت خاتمی و وزیر آموزش و پرورش دولت رفسنجانی نه ریاست کمیسیون برنامه و بودجه شهرداری را کسب کرد نه کمیسیون فرهنگی را. او که به عنوان عضو کمیسیون برنامه و بودجه شورای شهر، روزهای آرامی را پشت سر می‌گذراند کمتر در صحن شورا صحبت می‌کند. او معتقد است که شورا در دولت نهم و دهم مورد بی‌مهری قرار گرفته است. به هر روی همزمان‌سازی انتخابات شورای شهر با انتخابات ریاست‌جمهوری باعث شده تا هم انتخابات شورای‌شهر تحت تاثیر انتخابات ریاست‌جمهوری قرار گیرد و هم دو سال به دوره چهارساله شورای شهر افزوده شود تا مدیریت شهری دو سال دیگر چشم به تصمیمات شورای سوم داشته باشد.

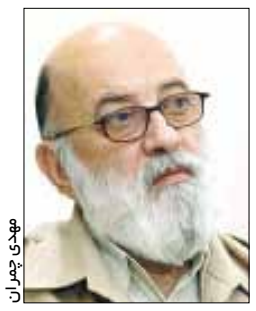
مهدی چمران

معصومه ابتکار

حسن بیادی

احمد مسجد جامعی

هادی ساعی

محمدعلی نجفی

خسرو دانشجو

حبیب کاشانی

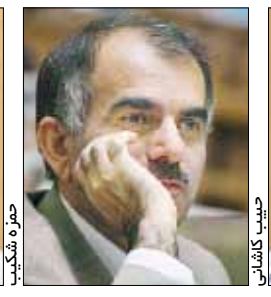
حمزه شکیب

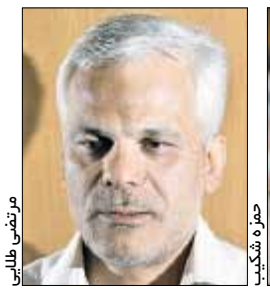
مرتضی طلایی

عباس شیبانی

پروین احمدی‌نژاد

رسول خادم

معصومه آباد

علیرضا دبیر

نگاه کارشناس

شورای شهر سوم متخصص اما سیاست‌زده

اشرف بروجردی

■ با نگاهی به عملکرد سه دوره از شورای شهر تهران می‌توان به این نکته اشاره کرد که سیاست‌زدگی، عدم نظارت بر شهرداری، عملکردهای او و استفاده نکردن از متخصصان به نوعی از جمله مشکلاتی بود که کم‌وبیش عملکرد این شوراها را بحث‌برانگیز و وارد چالش می‌کرد.

به رغم تصور نادرستی که در رابطه با شورای شهر دوره اول در میان برخی از چهره‌ها و تحلیل‌کنندگان شکل گرفته بود که شورای شهر دوره اول شهر تهران اقدامات کمی در جهت مدیریت مسایل شهر تهران انجام داده است باید اذعان کنم که شورای شهر دوره اول شهر تهران اقدامات اثربخشی‌تری نسبت به دو دوره بعد از آن داشت. در شورای دور اول ترکیب اعضا کاملا چهره‌های سیاسی بودند و کسانی حضور داشتند که سوابق اجرایی متعددی را در کارنامه خود ثبت کرده بودند اما با این حال ما شاهد سیاست‌زدگی‌ای که در حال حاضر در شورای شهر دوره سوم وجود دارد، نبودیم.

شورای شهر اول تهران کارهای ماندگاری انجام داد که در حال حاضر زمینه‌ساز اقدامات و بستر مناسبی در شهر تهران شده است. برای نمونه شکل‌گیری شورایاری‌های محلات در تهران بود که همین شورایاری‌ها در حال حاضر توانسته‌اند ارتباط مناسبی را با مردم برقرار کنند و طرفین چه شهرداری و چه شورایاری‌ها برای حل مسایل شهری به کمک یکدیگر آمده‌اند.

همچنین نهادینه شدن کار جمعی و فرهنگ تصمیم‌گیری شورایی از مهم‌ترین اقدامات شورا در دوره اول بود که این مساله به شکلی باعث اشراف اعضا نسبت به مسایل شهری و افزایش نظارت آنها بر شهرداری شد. ساماندهی کودکان کار و فشار بر شهرداری وقت تهران مبنی بر ساماندهی مراکزی برای این کودکان از دیگر مصوبات شورای شهر در دوره اول بود که اثرات مناسبی را داشت که ساخت پنج گرمخانه در جنوب شهر تهران و ساماندهی کودکان کار از جمله آنها بود. با این حال شورای شهر تهران در دوره اول جدای از مسایل سیاسی نیز نبود و در شش ماه آخر نتوانست وفاق لازم را در میان خود داشته باشند و با توجه به فضای سیاسی کشور وارد مسایلی شد که موجب تضعیف موقعیت شورا شد.البته باید به این نکته نیز اشاره کرد که اقدامات صداوسیما و رفتاری که در قبال شورای شهر اول تهران انجام شد، دلسردی‌ای را در میان مردم به وجود آورد که باعث حضور کم مردم در انتخابات شورای شهر شد. صداوسیما در دوره اول شورای شهر تهران با بزرگ‌نمایی اقدامات و بحث‌های داخلی شورا و مورد تمسخر قرار دادن آنها فضایی را ایجاد کرد که مردم برای شورای شهر دوم تهران پای صندوق رای نیایند. به‌طوری‌که رای نفر اول شورای شهر تهران در دوره دوم کمتر از آخرین نفر در فهرست ۱۵ نفره اعضای شورای شهر در دوره اول بود.

اما ادامه شورای شهر دوم تهران بر خلاف شورای شهر دوره اول، شورای غیرتخصصی بود. عدم تخصص کافی در میان اعضای شورای شهر در دوره دوم، عدم نظارت بر شهرداری را به حدی رساند که در بحث ایجاد مونوریل، شهردار وقت بدون مصوبه شورا و هیات دولت اقدام به اجرای طرح احداث مونوریل کرده که با رای دیوان عدالت اداری متوقف شد. در بحث مونوریل برای هر یک کیلومتر ۱۱میلیارد تومان هزینه برآورد شده بود که اعضای شورای شهر هیچ نظارتی بر آن نکردند و عاقبت دولت هشتم وارد این قضیه شد. با این حال شورای شهر تهران در دوره سوم تخصصی‌تر از شورای شهر دوره دوم شروع به فعالیت کرد اما سیاست‌زدگی این شورا مانع از پیشبرد طرح‌ها، برنامه‌ها و نظارت دقیق بر عملکرد شهرداری تهران نشده است. همچنین این سیاست‌زدگی مشکلاتی را به وجود آورده که باعث شده است نگرش سیاسی حاکم در شورای شهر تهران از وجود نیروهای متخصصی که سوابق اجرایی مناسبی دارند، استفاده نکند و در حاشیه باشند. این مساله مهم‌ترین مشکل شورای شهر سوم است که سیاست‌زدگی این شورا این مساله را به وجود آورده است.در واقع شورای تهران در دوره سوم در مقایسه با شورای شهر دوره دوم متخصص تر است و میزان نظارت آن بر عملکرد شهرداری تهران نسبت به شورای شهر دوره دوم به مراتب بیشتر و تاثیرگذارتر است. همچنین تعداد اعضای به اصطلاح اصولگرا نیز در شورا باعث شده است که اعضای اصلاح‌طلب شورای شهر که هرکدام سوابق اجرایی بهتری نسبت به سایرین دارند، حق رای پایین‌تری داشته باشند و عموما رای اعضای اکثریت بر نظر آنها بچربد. این مساله یکی از نقاط منفی شورای شهر تهران در دوره سوم است که تا حدی وزن کارشناسی و تخصصی خود را با این اعضا ارتقا داده است، درحالی که آنها سهم کمتری در مسایل جاری شورا دارند.

*** معاون اجتماعی اسبق وزیر کشور دولت اصلاحات**